

složitějším zadání, kdy žáci museli navíc dané informace přizpůsobit (tj. přeformulovat vlastními slovy) pro určité publikum, uspělo pouhých 9 % z nich¹⁴.

Zde se ukazuje, jak důležitá je role školy v oblasti práce s informacemi. Nejen zjištění ICILS 2013 poukazují na poměrně značný prostor pro větší vedení žáků k takové aktivní práci s informacemi, aby výsledné sdělení bylo cílené a efektivní, tj. srozumitelné pro danou cílovou skupinu.

Ačkoli rámcový vzdělávací program ve stávající podobě pokrývá problematiku prezentování informací, je zjevné, že při minimální časové dotaci jedné hodiny týdně na druhém stupni není možné tuto problematiku, stejně jako řadu dalších témat, v dostatečné míře postihnout.

Tvorba informačních produktů přinesla další zajímavé zjištění, vzhledem k očekávanému výstupu rámcového vzdělávacího programu, kterým je uplatňování základních estetických a typografických pravidel při práci s textem a obrazem. Zatímco z estetického hlediska (tj. např. použití barev konzistentním způsobem, dostatečný kontrast textu a pozadí) byla velká většina výsledných informačních produktů hodnocena pozitivně, uplatňování typografických pravidel (rozvržení a formátování textu) se ukázalo být pro české žáky slabší stránkou.

Co se týká bezpečného používání informací, většina žáků si uvědomuje rizika spojená s uváděním údajů (adresa bydliště) ve veřejném profilu nějaké webové služby nebo rizika spojená s uložením hesla (např. do e-mailového účtu) v internetovém prohlížeči na sdíleném počítači. Jen necelé dvě třetiny žáků jsou si ale vědomy rizika veřejně přístupné e-mailové adresy (62 %). Méně než polovina žáků dovede poznat placenou reklamu ve výsledcích vyhledávání (46 %). A jen méně než třetina žáků rozpozná podvodný e-mail: z oslovení (24 %) nebo z e-mailové adresy (29 %). S ohledem na skutečnost, že rámcový vzdělávací program téma bezpečného používání informací zatím příliš explicitně nezdůrazňuje, jedná se bezpochyby o oblast, která by si zasloužila větší pozornost.

Ačkoli je třeba počítat se skutečností, že v případě počítačové a informační gramotnosti si žáci poměrně velkou část znalostí a dovedností osvojují mimo školu, jak jsme ukázali již v národní zprávě z šetření ICILS 2013¹⁵, rozhodně ale neplatí, že by se škola neměla rozvíjení počítačové a informační gramotnosti věnovat. Z národní zprávy mj. vyplývá, že znalosti a dovednosti dívek jsou jakoby více „závislé“ na škole, protože se zde častěji než chlapci naučily konkrétním věcem (zatímco chlapci se je častěji naučili sami).

Podobnou situaci můžeme sledovat u skupiny žáků s nejnižšími výsledky v testu počítačové a informační gramotnosti. Také v jejich případě je s ohledem na rodinné, sociální a motivační aspekty role školy o něco „důležitější“, protože tito žáci často nemají mimo školu tak široké možnosti rozvíjet se v oblasti počítačové a informační gramotnosti.

Domníváme se proto, že škola nepochybně má svou důležitou roli v rozvoji informační a počítačové gramotnosti. Proto zde předkládáme doporučení zaměřená na rámcový vzdělávací program. Doporučení uvedená v národní zprávě si nyní dovolíme upřesnit.

Provedení revize RVP ZV ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie (včetně revize integrace využívání ICT nástrojů v dalších vzdělávacích oblastech) by se mělo týkat několika hlavních aspektů:

- Rozšíření vzdělávacího obsahu o téma *bezpečného používání informací* a o téma *aktivní práce s informacemi* (včetně posílení důrazu na práci s informacemi i v jiných vzdělávacích oblastech – dovednosti jako např. vybrat z textu to podstatné, parafrázovat text).
- Rozšířit minimální hodinovou dotaci alespoň na 2 vyučovací hodiny v rámci každého stupně.
- Stanovit, ve kterém ročníku (ve kterých ročnících) má být výuka vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie nejpozději zahájena a uskutečněna (např. v rámci šestého až osmého ročníku)¹⁶.

14 Lze očekávat, že tato skutečnost pravděpodobně v širším kontextu práce s informacemi souvisí se čtenářskou gramotností žáků. Jak například vyplývá ze zjištění mezinárodního šetření PISA, v rámci kterého jsou testováni patnáctiletí žáci, úroveň čtenářské gramotnosti českých žáků se dlouhodobě pohybuje jen kolem průměrné úrovně.

15 Národní zpráva je dostupná na webových stránkách České školní inspekce (<http://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/ICILS>).

16 I mezi školami zapojenými do šetření ICILS 2013 byly ty, ve kterých se žáci se vzdělávací oblastí Informační a komunikační technologie na 2. stupni setkají až v 9. ročníku.